

ELŐFIZETESI ÁR:

Egész évre . . . . . 6 korona.
Egyes számúra 4 östör.

MEGJELNIK BETENKENT CSÜSZER:
szombaton és egyes rendi-
vül alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városi közlévelár (városház,
földszint 7. sz. ikt. küldendő)
a kizárólag.

KIADÓVÁLTAL:
Városi könyvnyomda-vál-
lalat Irodája. Ide küldendő
az előfizetési díjak és hírdé-
tések.

KÖZIGAZGATÁSI, KOZMŰVELŐDÉSI ÉS KOZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: **VECSEY IMRE.** — Felelős szerkesztő: **KONCZ AKOS.**

Kiadótulajdonos: **A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VALLALAT.**

Debreczen sz. kir. város közgyűlése.

Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottsága f. hó 27-én és folytatólag 28-án és 30-án tartotta meg rendes közgyűlését Weszprémy Zoltán főispán elnöklésével. A bizottsági tagok nagy számban jelentek meg és a közgyűlés mindvégig nagy érdeklődés mellett folyt le.

A közgyűlés az 1906. évi zárószámadás tárgyalását, valamint az 1908. évi költségelőirányzatot levette a napirendről és ezen két fontos tárgy elintézését az október végén tartandó bizottsági közgyűlésre tűzte ki.

A közgyűlést három óraker megnyitván a főispán, rámutatott a tárgysorozat fontosabb pontjaira és kérte a bizottsági közgyűlést, hogy ügyszereettel tárgyalja le a tárgysorozatot.

Napirend előtt az elnöklő főispán meleg hangon emlékezett meg Tóby Elek dr. városi jegyző korai halálá felett. Tóby dr. 11 évig volt a város szolgálatában, kötelességeinek pontos lelkiismeretességgel tett eleget s kéri, hogy az általánosan kedvelt, érdemes tisztviselő korai halálá felett őszinte részvétének adjon a közgyűlés kifejezést. A kérést helyeselte a bizottsági közgyűlés.

Napirend során először Vargha Elemér dr. olvasta fel a polgármesternek a három utolsó hónapról és az 1906. évről szóló jelentéseit.

A jelentést tudomásul vették azzal, hogy az évi jelentést kinyomatják és megküldik az összes bizottsági tagoknak.

Az átírási díjról szóló szabályrendelet ez év végén lejár. A bizottsági közgyűlés éppen ezért kérte a helygymisztert, hogy a szabályrendeletet 5 évre hosszabbítsa meg. Ezt a miniszter megtette s erről szóló leiratát a közgyűlés tudomásul vette.

Tudomásul vették, hogy a helygymiszter a Weidner-féle ondódi föld eladását jóváhagyta. A föld 9490 koronáért kelt el.

A főispáni szakiskola ügyében leérkezett miniszteri leiratokat vették tudomásul. A város 2000 korona ösztöndíjat szavazott meg debreczeni illetőségű tanulóik részére.

Tudomásul vették az 1906. évi gyámpénztári mérlegre vonatkozó miniszteri leiratot.

Varga Károly th. tanácsnok jelentése szerint a helygymiszter a 12-ik gyógyszertár jogát Aranyi S. Árpádnak adta.

Tudomásul vették.

Antal János és neje kaszáló elcserélése ügyében a helygymiszter új tárgyalást rendelt el, mert akkor az időközben áttett akácost is ki kellene irtani.

Elfogadták.

Oláh Károly kulturtanácsnok jelenti, hogy a tiz tizanyai iskola céljaira megszavazott 100,000 korona nem fedezi az építési költségeket. Eppen ezért az idén csak két tizanyai iskolát építenek fel, a többit csak a jövő tavaszon, de csak azon esetben, ha a közgyűlés hozzájárul azon javaslat-hoz, melyben újabb 100,000 korona megszavazását kéri. Indokolja e kérelmét az általános drágasággal, mire a közgyűlés elrendeli, hogy a jövő évi költségvetés terhére újabb 100,000 koronát vegyenek fel pótlólag.

E 100,000 korona a még fel nem használt nagykölcsonbén nyer fedezetet.

Tudomásul vette a közgyűlés a ref. főgimnázium céljaira megszavazott 400,000 korona miniszteri jóváhagyásáról szóló leiratot.

A kereskedelmi miniszter jóváhagyta a törvényhatósági utmesterek szolgálati viszonyairól, minősítéséről és hivatalos teendőiről készült szabályrendeletet.

Tudomásul vette a közgyűlés ugy ezt, mint a törvényhatósági utaknak állami kezelésbe való átvételéről szóló miniszteri leiratot is.

A kereskedelmi miniszter néhány, — az 1907—1908. évi — utadóköltségelőirányzat tételnek megküldését kéri.

Megküldik.

Szabó Kálmán tanácsnok jelenti, hogy Debreczen város alapítványi helyére Szabó István debreczeni illetőségű ifjút vették fel a hadapródiskolába.

A Dunaföldvár—Debreczen—Máramarosziget közti kőutat államkezelésbe adták át.

Tudomásul vették.

Nagyvárad városa a virilizmus ügyének rendezése érdekében felirt a képviselőházhoz, kérve, hogy a virilisek is választassanak.

A tanács javasolja, hogy az átíratot vegyék tudomásul, mert Debreczen e kérdésben már állást foglalt.

Jánossi Zoltán kötelességének tudja, hogy felszólaljon. Ellensége ugy a virilizmusnak, mint a főrendiház intézményének. Azt akarja, hogy a viriliseket, a főrendeket is válasszák. Hivatkozik Kossuth Lajos azon rendeletére, amelyet a Tisza-

féle fuzió után intézett a debreczeni függetlenségi párthoz. A nagyváradi átirattal szemben a virilizmus teljes eltörlését javasolja.

Komlóssy Arthur szerint a nemzetiségi vidékeknek a magyarság utolsó védbástyája a virilizmus s ezért hozzájárul a tanács javaslatához.

Jánosi Zoltán ismét felszólal. Nem osztozik Komlóssy Arthur nézetével, mert éppen a nemzetiségi vidékeken a virilitást nem magyarok. Majd az általános választói jog fog irányváltozást hozni.

Szabó Kálmán képviselő a tanácsi javaslatot pártolja. A virilizmus ügyét majd a képviselőház fogja rendezni, amely az általános titkos választás alapján fog összejönni. Addig a kérdés tárgyalását is felfüggesztené.

Márton Imre módosító javaslatot terjeszt elő, kérve, hogy ne foglalkozzanak most e kérdéssel, annál is inkább, mert a mostani kormány iránt bizalommal viseltetünk.

Két proposíció lévén, az elnöklő főispán szavazást rendelt el, melynek eredményeként a közgyűlés 69 szóval 18 ellen a tanácsi javaslatot emelte határozattá.

Nagyvárad városa felirt a képviselőházhoz a hazárdjáték, a löversenyfogadások és a tőzsdei játék korlátozása végett. E feliratát pártolás végett küldte meg Debreczennek s a közgyűlés ilyen értelemben is határozott.

Győr vármegye átiratát olvasták fel ezután, melyben a képviselőházhoz intézett azon feliratának pártolását kéri, melyben a földék kataszteri tiszta jövedelmének újbóli felbecsülését kéri. Hasonló felirattal pártolják.

Ugyancsak Győr vármegye irt fel a miniszterelnökhöz, kérve, hogy az 1848—4849. évi öreg honvédek nyugdíját emeljék fel. Hasonló szellemű felirattal pártolják.

Zemplén vármegye a halálbüntetés eltörlését kéri a kormánytól. Ez átiratot irattárra tenni rendelte a közgyűlés.

Somogy vármegye az egy gyermekrendszer ellen irt fel a parlamenthez. Pártolják.

Esztergom vármegye egy országos gyermekvédelmi alap létesítését óhajtja. Debreczen városa is felirt ily értelemben a Házhoz.

Arad városa március 15. és október 6-át nemzeti ünnepé szeretné avatni. Mivel Debreczen e napokat ugysis megünnepli, az átiratot irattárba teszik.

Pécs városa az állami teendők végzéséért kárpótlást kér a kormánytól. Így tesz Debreczen városa is.

Csongrád vármegye törvényhatósága a magyar szertartású gör. kel. egyházak szervezését kéri a képviselőháztól. Ugyanílyen feliratot intéznek a Házhoz.

Nagyvárad városa és a debreczeni iparkamara a szeszdó törvénytervezetek módosításaival kapcsolatban az ipari szeszgyárak fenntartása érdekében felirt a kereskedelmi kormányhoz. Debreczennek ez nem érdeké s így az erre vonatkozó iratot tudomásul vették.

Kolozs vármegyének a huszdrágászás csökkenése, Budapestnek az egyenes adórendszer módosítása és Szegednek a fokozatos adórendszer életbe léptetése érdekében készült feliratait pártolja a közgyűlés.

Tudomásul vették a közigazgatási bizottság 1907. év első feléről, ugyiszintén a gyárügyek állásáról szóló feléves jelentéseket.

Elfogadták a nagyváradi róm. kath. káptalan ajánlatát, hogy a jelenlegi alapítványi helyeket szaporítsák és az alapító okiratot megváltoztassák. Az 1200 koronából újabb ösztöndíjakat fognak létesíteni.

Megállapították a magyar gyáriparosok szövetségének debreczeni főkjá kérelme alapján, hogy a város területén létesítendő új iparvállalatoknak minő kedvezményeket adnak. A jog- és pénzügyi bizottság javaslatát fogadták el.

Ezután megejtették a névszerinti szavazást a Dalmi Kálmán tulajdonát képező postakerti telek megvételére vonatkozólag. A közgyűlés 110 szavazattal a vétel mellett döntött.

Tudomásul vették Fráter József házipénztári ellenőrnek hivataláról való lemondását, mire a főispán elrendelte a választást és megüresedett állásra.

A kijelölt bizottságba a közgyűlés megválasztotta Márton Imrét, Somogyi Pált és K. Kiss Józsefet, míg a főispán Degenfeld József grófot, Szabó Kálmán képviselőt és Tüdös János h. l. nevezte ki e bizottság tagjainak.

Két köldöttség előtt szavaztak. Az első köldöttség elnöke lett Márk Endre, tagjai Lestyán Adorján és Csikos Sándor dr., jegyzője Varga Károly th. tanácsnok; — a második köldöttség elnöke Ujfalussy József dr., tagjai Kovács János és Kövendi Domokos, jegyzője Varga Elemér dr. lett.

Első helyen Koszorus Kálmán adópenztári ellenőr, második helyen Csapó László házipénztári tisztet jelölték.

Házipénztári ellenőrré közfelkiáltással Csapó Lászlót választották meg.

E választás folytán a házipénztári tisztli állás üresedett meg, amelyre Veres Sándor, Budaházy Dező számgyakornokot és Muraközy Aladár, Szűts Gusztáv napidíjasokat jelölték.

A főispán erre elrendelte a névszerinti titkos szavazást, amelynek eredménye, hogy házipénztári tiszt Veres Sándor lett 50 szavazattal. A többi szavazatok a következőképpen oszlanak meg: Budaházy 32, Szűts Gusztáv 27, Muraközy Aladár 1 szavazatot kapott.

Ezután betöltötték a főkapitányi iktatói állást, melyre a közfelkiáltással Nagy Lajos napidíjas választották meg. Jelölve voltak még: ifj. Péter Pál és Minori Géza.

Felémelték a hajdulegénység csizmapénzét. Megszavazták 300 kor. póthitelét a katonai előfogatok kiadásának fedezésére. Felterjesztést intéztek a belügyi kormányhoz, hogy a gyámpénztári tartalékalaphól az irodai költségeket megtérítsék. A próbaidős rendőröknek havi 10 korona drága-

sági pótlékok adtak, a hivatások tűzoltóknak 774 koronát adnak.

Török Gábor erdőmester lótartási átalányát 600 koronával felemelték.

A zenede segélyét 5000-ról 8000-re, a debreczeni kereskedő társulat évi segélyét 1500 koronával, a nőipariskola évi segélyét 4000-ról 5000 koronára emelték fel.

Az alkoholellenes szövetségnek 500, a pusztaszeri Árpád-szobornak ugyancsak 1000 koronát adományoztak. Az országos magyar háziipari szövetségbe 200 koronával örökös tagul lép be a város.

Elfogadták egyhangulag a városi muzeum szabályrendeletét, majd pedig áttértek a városi könyvnyomda kezeléséről szóló szabályrendelet tervezetének tárgyalására.

A városi nyomda felügyelő bizottsága, amint azt megírtuk, a városi nyomda kezelésére vonatkozó szabályrendelet megalkotását javasolta úgy a jog- és pénzügyi bizottság, mint a tanács is.

A részletek tárgyalásánál Jánosi Zoltán kifogásolta az új szabályrendeletnek azt a tételét, mely szerint az üzletvezető 3, a felügyelő bizottság 10 és az állandósított személyzet 5 százalék jutalékot kapnak. Ifj. Schwarcz Vilmos és Komlóssy Arthur felszólalásai után a szabályrendeletet egész terjedelmében elfogadták.

Este 7 óra elmúlt már ekkorra, mire az elnöklő főispán a közgyűlés folytatását holnap délutánra halasztotta.

II. nap.

Három óra után nyitotta meg Weszprémy Zoltán főispán a folytatatólagos közgyűlést.

A napirend tárgyalása előtt a pénének megválasztott új tisztviselők, Csapó László, Nagy Lajos és Veres Sándor a hivatalos esküt letették.

Vecsey Imre főjegyző előterjesztette a következő tárgyat: a város kölcsöneiről szóló szabályrendeletet, amelyet vitaközás nélkül elfogadtak.

A tisztviselők fizetéséről szóló javaslatot levette a közgyűlés a napirendről. Az október havi közgyűlés tárgyai közé veszik fel.

Ezután elutasították a szabolcsvármegyei helyiérdekű vasutak kérelmét, amelyben a Nagykálló—Érmihályfalvai vasúti vonalrész kiépítésére 60 ezer koronát kérnek. Ezt a vonalat a nyír-bátori vasút kárára akarják építeni.

Majd a Tasnád—Érmihályfalva közt épülő helyiérdekű vasút építési költségeire való hozzájárulást terjesztette elő a tanács. E vasútra 40 ezer koronát javasol a tanács a közgyűlés által megszavazni.

A közgyűlés 42 szótöbbséggel 32 szavazat ellenében elfogadta a tanács javaslatát. A negyven ezer koronát a vasút céljaira megszavazta.

Gester és Fülöp vasútépítő cég a debreczeni—nagyváradi helyiérdekű vasút építésére 200 ezer korona hozzájárulást kér. A tanács ajánlja a közgyűlésnek, hogy a város, 150 ezer koronával támogatja a vállalkozókat. Ezzel szemben kiköti a város, hogy a vasút, székhelye Debreczen legyen.

Aczél Géza kijelenti, hogy a vasút tervét és

építését nem látja kellőképpen előkészítve, ezért várni kellene a dologgal.

Kovács József polgármester nem hive annak, hogy elodáztassanak a vasutígyek. Az a bizonyos közlekedési bizottság eltemeti az ügyeket. Okosabb tehát, ha egy ad hoc bizottságot választanak, mely áttanulmányozza a vasúti ügyeket.

Aczél Géza helyesebbnek tartaná, hogy a közlekedési bizottság megalakíttatnék és a szervezeti szabályzatba felvételnek.

Balkányi Miklós nem tartja célszerűnek, hogy levegyék az ügyet a napirendről s olyan bizottság él utasítják, amely nem létezik s talán nem is fog létezni. Az ad hoc bizottság ellen nincs kifogása, de kiköti, hogy 30 nap alatt jelenlést tartoznak tenni a közgyűlésnek.

Szabó Kálmán kéri a közgyűlést, hogy fogadják el a polgármester indítványát s alakítsák meg az ad hoc bizottságot, amely tanulmányozza a vasut ügyét.

Tüdös János elfogadja a polgármester javaslatát. Ajánlja azonban, hogy az ad hoc bizottságba ne csupán bizottsági tagok, hanem előkelő szakférfiak is meghívassanak a tárgyalásra.

A közgyűlés elfogadja a polgármester javaslatát. Az ügyet levették a napirendről. Megválasztották az ad hoc bizottságot, amely pártolja egyelőre a közlekedési bizottságot. Elnöke az ad hoc bizottságnak Szabó Kálmán orsz. képviselő, tagjai dr. Tüdös János, Stingli Kálmán, Balkányi Miklós, Éricez Ernő, Aczél Géza és Varga Lajos.

A következő tárgy újabb vasúti hozzájárulás volt. A bihari helyi érdekű vasutak részvénytársaság kéri a várost, hogy a nagylétei—székelyhídi vonal kiépítésére a korábban megszavazott 100 ezer koronát 205 ezer koronára emelje fel. A tanács nem javasolja a kérelem teljesítését. A közgyűlés hozzájárult a javaslatához.

Király Gyula tanácsnok tett ezután jelentést a közgyűlésnek a Hortobágyi albizottságok működéséről. Előterjesztette azokat a javaslatokat, melyeket lapunkban már ismertettünk. Eszerint a gazdaközönség évi 40 ezer korona bért fizet a városnak az ismert módozatok alapján a 3000 holdnak öntözésére és 3000 holdnak a csurgalékvíz levezetésére szolgáló területek kihasításával. A tanács a 40 ezer korona bért 60 ezer koronára kívánja felemelni.

Hosszas vita után a közgyűlés egyhangulag elfogadta a tanács javaslat első részét, amely a 3000 holdat az öntözés céljaira való átengedésről szól. A másik részét azonban leszavazták és 44 szóval 34 ellenében Márton Imre halasztási indítványát fogadták el.

Oláh Károly a kulturpalota ügyét terjeszti elő. Felolvasta jelentését, melyben az eddigi tárgyalásokról van szó. Első sorban azt tervezi a tanács, hogy egyházi telken, az új ref. főgymnázium mellett kell felépíteni a közmivédeési palotát. Ha az egyház a telket nem adná meg, úgy a Kossuth-utcai Bészler-ház és szomszédos telken épülne a kulturpalota.

A törvényhatóság nagy szótöbbséggel elfogadta a tanács javaslatainak első részét, amely

szerint a kulturpalota az új ref. főgimnázium mellett épül fel. A tanács a tárgyalások megkezdése céljából át fog írni az egyházhoz.

A közgyűlés tudomásul vette a közbizottsági jeggyár bővítési munkálatainak befejezéséről szóló jelentést.

A város tanácsa előterjesztést tett, hogy a villamoslevegő építésénél egy turbinás rendszerű szivattyú megrendelésére a közgyűlés 1000 koronát szavazzon meg. Elfogadták az előterjesztést.

Az iparos ifjak szállóépítésére kértek segélyt a várostól. A közgyűlés megbizta a tanácsot, hogy az iparos ifjakkal folytasson tárgyalást, hogy miképen akarják a szállót felépíteni.

Tudomásul vette a közgyűlés a remonda ismétlődő bérének rendezéséről és az Arany Bika-szálló ügyének rendezéséről szóló jelentéseket.

Pap László jutaléka ügyét a tanács javaslatára levették a napirendről.

Király Gyula jelenti, hogy az erdmester előterjesztést tett a fa árának emelésére nézve.

A közgyűlés többsége a fa árának felemelését elhatározza, egyben Freund Jenő dr. bizottsági tag bejelentette, hogy a legközelebb tartandó közgyűlésre indítványt ad be a kompetencia fa árának emelésére.

Juhász Ignác bizottsági tag, akit nézetünk szerint a sok felesleges sipicselés kifárasztott, azt óhajtolta, hogy a közgyűlést rekessze be az elnöklő főispán. Miután pedig a főispán kijelentette, hogy a tárgysorozat hátralevő részét okosabb dolog letárgyalni és ő ezen tárgyalás folytatását éppen a város jól felfogott érdekében teszi, Juhász Ignác szavazást kívánt. 17 szavazattal szemben 17 állott és a főispán a folytatás mellett döntött, ami természetesen nem tetszett Juhász Ignác bizottsági tagnak és formyszerű obstrukciót jelentett be.

A közgyűlést folytatták ezután és megválasztották az ref., ág. evang. és gkth. egyházak iskolaszékébe 2—2 tagot.

A szegényügyi bizottság javaslatát, mely szerint a szegényházban ápolni helyi illetőségűek ápolási díját emelje a közgyűlés 80 fillérről 1 koronára, a közgyűlés elfogadta.

A közkemence kiadására a tanács póthitelt kér, melyet a közgyűlés megszavazott.

A következő tárgy referálása előtt Juhász Ignác bizottsági tag ismét okvetetlenkedett. A műfelháborodás hangján azt követelte, hogy a főispán napolja el a közgyűlés folytatását. Hiába érvelt a főispán, hogy ő éppen a város javát, ügyeinek gyors elintézését tekinti, mikor végezni akar a tárgysorozattal, Juhász Ignác urat azonban képtelenség meggyőzni és kimondta nyugalommal, hogy ő most obstrukciót fog. Elővette egyetlen fegyverét a szószálasogatást, akár kellett, akár nem, hozzászólt, csakhogy bosszantsa azokat a bizottsági tagokat, akik magán dolgaik elhanyagolásával fáradoznak a városi ügyek elintézésében. Juhász Ignác urnak ez a szószálasgatás aztán akadályozta az ügyek letárgyalását úgy, hogy elfjött 8 óra és miután a főispán látta, hogy ily tárgyalási mód mellett lehetetlen a tárgysorozat még hátralevő pontjait letárgyalni, a közgyűlés folytatását hétfő délután 3 órára tűzte ki.

A Kossuth-szoborbizottság ülése.

A Kossuth-szoborbizottság f. hó 24-én ülést tartott, melyen jelen voltak Kovács József polgármester elnöke mellett Magoss György dr. tiszti főügyész, Aczél Géza főmérnök, Roncsik Lajos főszámvevő, Oláh Károly, Király Gyula tanácsnokok, Szabó Kálmán országos képviselő, Varga Károly, Boldisár Kálmán tb. tanácsnokok, ifj. Schwarcz Vilmos, Than Gyula, Csáthy Ferenc, Sinka Sándor, Kardos Albert dr., Márk Endre, Zádor Lajos, Somogyi Pál, Komlóssy Arthur, Tádós János dr., K. Tóth Kálmán, Jánosi Zoltán, Tóth Béla, Szilágyi Imre és Csáth Sándor dr. bizottsági tagok.

Az ülés megnyitása után kijelentette az elnöklő polgármester, hogy a nagy társadalmi bizottság tanácsai határozat folytán megszűnt. E helyett egy újabb bizottság alakult.

A város kezelésébe adják át a már egybegyűlt összeget is. Tóth Béla pénztárnok átadott nyomban ezután egy 33,113 kor. 85 fillérről a Debreczeni első takarékpénztár által kiállított betétkönyvet és 242 kor. 32 fillér készpénzt.

Az újonnan alakult bizottság erre elismerő köszönetét fejezte ki a megszűnt nagy társadalmi bizottság eredményes működése felett.

Az új bizottság először is a jelenlegi vagyoni helyzetet állapította meg. Eszerint a városi házipénztárban van a Kossuth-szobor céljaira 43,358 kor. 98 fill. Ehez jön még a város által évről-évre adományozott 10,000 korona s az előbbi bizottságtól átvett 33,113 kor. 85 fillérről kiállított takarékbetét összege a 242 kor. 32 fillérral együtt.

Továbbá Balvány község 10 koronát, Hörváth János gyáros 2000 koronát ajánlottak fel e célra. Utóbbi összegeket a bizottság köszönettel fogja elfogadni.

A jelenlegi vagyoni állapot tehát 88,715 kor. 25 fillér. Ez összeghez nincsenek még hozzászámítva azok a részletek, melyeket Debreczen városra fog évről-évre adni, továbbá az egész összeg kamata.

Ezekkel együtt közel 140,000, egyszáz negyven-ezer korona áll a bizottság rendelkezésére a Kossuth-szobor céljaira.

A vagyoni állapotról szerzett meggyőződés után a bizottság elsősorban kimondotta, hogy a szobor kivitelére halasztás nélkül hozzá fog.

A kivitelnél a szobor leendő helyét állapították meg. Eszerint a debreczeni Kossuth-szobor csakis a nagytemplom előtti térre állítható, hisz a történelmi tradíciók éppen e templomhoz kötik leginkább Kossuth emlékét.

Kimondotta továbbá a bizottság, hogy a nagytemplom előtti teret e célból rendeli, még pedig a Stenczinger-ház eltávolításával a szobor elhelyezésének megfelelően.

Elhatározták továbbá, hogy egy albizottságot választanak, ez albizottságot megbízzák az országos pályázat kiírásával s köteleseggé tennék, hogy működéséről hónapról-hónapra tegyen jelentést. A pályázat kiírásánál pedig azt óhajlja a

bizottság, hogy a szobor nagy, mellékalakkal ellátott hatalmas monumentum legyen.

Végül meg az albizottságot választották meg, melynek tagjai lettek Kovács József polgármester elnökele alatt Magoss György dr. tiszti főügyész, Aczél Géza főmérnök, Márton Imre, Komlóssy Arthur, Márk Endre, Tüdös János dr., Szabó Kálmán képviselő, Zádor Lajos és Tóth István szobrász.

Az ülés erre véget ért.

1907. évi XLVI. törvénycikk

a gazdasági munkásházak építésének állami támogatásáról.

1. §.

Ha valamely törvényhatóság vagy község munkásházak létesítése céljából gazdasági munkásoknak ingatlant ad el, vagy az építéshez kölcsönt nyújt, vagy kész munkásházakat ad el, vagy ad bérbé, a földmívelésügyi miniszter:

a) az államkincstár költségére díjtalanul elkészíttetheti a szükséges felméréseket, felosztási vázlatokat, terveket, a szerződések és egyéb okmányok terveit;

b) az államkincstár terhére évenként összesen 300,000 koronáig a törvényhatóság vagy községnek irányában a munkások helyett, ezek javára, kötelezettséget vállalhat a vételár, illetőleg a kölcsön után járó évi tőke- és kamattörlesztési részeket meghatározott hányadának legfeljebb 100 féléven át, illetőleg az évi bérösszeg meghatározott hányadának legfeljebb 30 éven át való megfizetésére.

2. §.

Az első szakaszban megállapított kedvezmények csak akkor engedélyezhetők:

a) ha a munkásházak építési helyeül kijelölt ingatlan fekvésénél, minőségénél fogva gazdasági munkásházak létesítésére alkalmas;

b) ha az építéshez kizárólag hazai anyag használtatik;

c) ha a telkek vagy házak eladása (bérbeadása), illetőleg a házépítési kölcsön a közérdeket szolgálja és nem üzérkedési célú;

d) ha az eladás (bérbeadás), illetőleg a kölcsön feltételei s a létesítés terve a gazdasági munkásra nézve előnyösek;

e) ha a gazdasági munkásoknak az eladóval (bérbeadóval), hitelezővel szemben váltói kötelezettséget, kezességet, vagy egyetemleges kötelezettséget nem kell vállalni;

f) ha a törlesztési idő 100 félévnél nem hosszabb és a tartozás a megállapított idő előtt is bármikor és bármely részletben, minden külön díjfizetés nélkül, visszafizethető;

g) ha a bérbeadott munkásházakra nézve a szerződésben ki van kötve, hogy a munkások az előre megállapított évi bérösszegnek legfeljebb 30 éven át megszakítás nélkül eszközölt pontos fizetéséül a tulajdonjogot megszerezhetik és a bérviszonyt a munkás özvegye és leszármazói az eredeti feltételek mellett főtartarthatják;

h) ha legalább tíz munkásház létesíttetik;

i) ha a vevő vagy bérlő, gazdasági munkások magyar állampolgárok.

3. §.

Ha valamely törvényhatóság vagy község gazdasági munkásházak létesítése céljából ingatlant szerez vagy kölcsönt vesz fel, az ingatlan megszerzésére vonatkozó jogügyletek, a kölcsön-szerződések, az esetleges engedmények, valamint a kölcsön teleshívnyvi bekebelezése és kitorlása továbbá a tulajdonjog bekebelezése végett a teleshívnyvi hatósághoz benyújtandó beadványok és ezek mellékletei s mindennemű vonatkozó okirat, beleértve a teleshívnyvi kivonatokat is, bélyeg és illetékmentesek.

4. §.

A törvényhatóság vagy község és a gazdasági munkás között létrejött jogügyletek, melyek az 1. §. értelmében támogatott gazdasági munkásházak létesítésének ügyére vonatkoznak, valamint az e célból benyújtandó mindennemű beadványok bélyeg- és illetékmentesek. (10. §.)

5. §.

Az 1. §. alapján állami támogatással ujonnan létesített gazdasági munkásházakra nézve a fennálló általános törvények alapján járó ideiglenes adómentességnek időtartama husz évre emeltetik fel, mely idő alatt e munkásházak mindennemű állami, törvényhatósági és községi adónak fizetése alól mentesek. A felemelt ideiglenes adómentesség megszűnik azonban:

a) ha a munkás a munkásházat bérbeadja, de csak a bérbeadás évében s csak a bérbeadott részre nézve;

b) ha a munkásház — örökösödés esetét kivéve — oly egyén tulajdonába megy át, ki nem gazdasági munkás.

Az 1. §. első bekezdése alapján törvényhatóságok vagy községek által eladott ingatlanok vételárhátraléka, vagy az általuk nyújtott kölcsönök után járó kamatok, minden állami, törvényhatósági és községi adó alól mentesek. (10. §.)

Az ezen §-ban engedélyezett adómentesség kiterjed azokra a gazdasági munkásházakra is, amelyek az 1901. évtől kezdve állami támogatással létesültek és az eddigi törvények alapján már ideiglenes adómentességben részesültek. A felemelt adómentesség iránti kérvény a jelen törvény életbeléptétől számított egy év alatt a pénzügyi hatóságnál nyújtandó be.

Az 1907. évi III. t.-c. 3. §-ának rendelkezései érintetlenül maradnak.

6. §.

A gazdasági munkásházak létesítésére kijelölt, vagy már felhasznált területen az 5. §-ban megjelölt időtartam alatt italmérsi engedélyt kiadni nem szabad.

7. §.

Az állami támogatással létesített gazdasági munkásház e jellege a teleshívnykönyv, illetőleg

telekönvyi betét birtoklapján feljegyzendő. A munkásházak ez a jellege a vételár, illetőleg kölcsön törlesztésének tartamáig áll fenn. Ezen idő alatt az ingatlan, a vételárból vagy a létesítésre adott kölcsönből eredő követeléseket kivéve, végrehajtás alá nem vonható és a törvényhatóság első tisztviselőjének kivételével esetekben megadható engedélye nélkül más ingatlannal nem egyesíthető, fel nem osztható, meg nem terhelhető, el nem idegeníthető s bérbe (albérletbe) nem adható. A törvényhatóság első tisztviselőjének határozata ellen a közigazgatási bizottsághoz lehet felebbezni.

8. §.

Felhatalmaztatik a földmívelésügyi miniszter, hogy az állami költségvetésben gazdasági munkásházak építésének előmozdítására engedélyezett évi hitelek közül az illető számadási év végéig fel nem használt részösszegeket, 1907. évtől kezdve „Országos gazdasági munkásház építési alap” létesítésére, illetőleg gyarapítására fordíthassa s ezen alpból a gazdasági munkásházak építését segélyek engedélyezésével előmozdítsa.

Ezen alap állandékáról s mikénti felhasználásáról a törvényhozásnak évenként a költségvetési előirányzatok benyújtásával egyidejűleg jelentést ténendő.

9. §.

A jelen törvény alapján engedélyezhető kedvezmények megadásánál a földmívelésügyi miniszter azon községek és törvényhatóságok kérelmét részesíti előnyben, amelyek a munkásházak építését ingyen telek, vagy kert létesítésére is alkalmas telek adományozásával támogatják, kivételesen figyelembe veendőik azonban azon törvényhatóságok és községek, amelyek területén a kivándorlás indokoltá teszi a munkásházak létesítését.

10. §.

Felhatalmaztatik a földmívelésügyi miniszter, hogy ha a törvényhatóság vagy a község a gazdasági munkásházak létesítésére általa kiadott felhívásnak még nem felel, a jelen törvényben megállapított kedvezményeket más erkölcsi tesztületeknek és jogi személyeknek engedélyezhesse.

11. §.

Felhatalmaztatik a kereskedelemügyi miniszter, hogy az 1. §. szerint támogatásban részesített gazdasági munkásházak építéséhez szükséges építési anyagokat a magyar királyi államvasutakon és az állami biztosítást élvező vonalakon az önköltségek megtérítése mellett szállíttathassa.

12. §.

A törvény végrehajtásával a m. kir. földmívelésügyi, a pénzügyi, igazságügyi és a kereskedelemügyi miniszter bizatik meg.

1907. évi III. törvénycikk

a hazai ipar fejlesztéséről.

(Szentelést nyert 1907. évi január hó 9-án. Kihirdetett az Országos Törvénygyűlésben 1907. január hó 12-én.)
(Folytatás.)

Ha vállalkozó, ki ily módon bizonyos hazai gyárat vagy ipartelepet, vagy több ilyet a másik szerződő félnek bejelentett és a szerződés tartama alatt más, bár szintén hazai gyár vagy iparteleppel, vagy több ilyennel lépne üzleti összeköttetésbe, erről a szállítást vagy munkát kiadó felet az üzlet megkötésétől, az pedig a m. kir. kereskedelmi muzeum igazgatóságát a bejelentés beérkezettől számított legkésőbb 8 (nyolc) napon belül értesíteni tartozik. Kalföldi gyár vagy iparteleppel a szerződés tartama alatt az illető szállítás vagy munkálatra nézve csak az illetékes miniszter felhatalmazásával szabad érintkezésbe lépni.

E felhatalmazást az illetékes miniszter a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértve adja meg. Az ily felhatalmazás, helyesebben a hazai ipar igénybevételére vonatkozó törvényes kötelezettség alól leendő felmentés megadásáról az érdekeltektől mellett az illetékes miniszter mindenkor azonnal értesíti a kereskedelemügyi minisztert is, ki az ilyen, nem különben a saját tárcája körében megadott felmentésekről is a m. kir. kereskedelmi muzeum igazgatóságát, illetőleg a m. kir. vasuti és hajózási felügyelőséget nyomban tájékoztatja.

(Folyt. köv.)

Hirek.

— **Jóváhagyott határozat.** A belügyminiszter jóváhagyta Debreczen városának azon határozatát, mellyel az új ref. főgimnázium céljaira négyszáz-ezer koronát szavazott meg.

— **A legelőbereket e hó elejéig kellett volna befizetni.** Nagyon sokan hátralékban maradtak s a tanács most elhatározta, hogy a hátralékosoktól késedelmi kamatot fog szedni.

— **Tóby Elek dr. elhunyt.** A legbensőbb részvétellel és mély megilletődéssel vettük a nemvárt gyászos hírt, hogy szeretett tisztársunk, városunk II. aljegyzője: Tóby Elek dr. folyó hónap 26-án három heti szenvedés után elhunyt. Élete legszebb szakában, munkabírása teljességében, családi boldogságának ugyszólván kezdetén omlott össze, itt maradt hűséges élettársa mérhetetlen bánatára és mindnyájunk szomorúságára. Művelt lelke, szívének jósága, tudása és munkakedve megszereztek neki az emberek becsülését és szeretetét. Éppen ezen lelki nemes tulajdonságai révén agódvá, majd reménykedvő vettük a hírt betegségéről. A romboló halál legyőzte a nehéz betegség alatt meggyöngült szervezetét és bár egy angylaszívú nő mérhetetlen szerelmé virrasztott felette, nem tudták az életnek megmenteni sem a szeretet, sem a könny, sem az imádság. Elhunyt fiatalon, egy szép jövő előtt, itt hagyva imádság szerett hitvesét és a nagy veszteséget még felfogni sem tudó ártatlan gyermekét. És mi, kik egy művelt család boldogságos napjának leáldoztat látjuk, szemünkben könnyekkel, szívünkben fájó érzéssel kérünk Istentől

vigasztalást e sötét napokban a boldogságát, minde-
nét vezetett övezge szívére, a megboldogultat pedig
szívünkbe zárjuk és korai elmulását lélekbeli gyászoljuk.

Megeboldogult tisztársunk és kedves barátunk
életrajzát a következőkben közöljük:

Született 1870 november hó 1-én Debreczenben,
itt végezte iskoláit és megszerezte az államtudományi
doktorságot és a jogtudományi és államtudományi
államvizsgát. Városi szolgálatbalépése előtt ügyvédi
irodában dolgozott. 1894 szept. 28-án éppen azon na-
pon, melyen temetik, közigazgatási gyakornoknak
neveztetett ki és a városi tanácsához lett beosztva,
1895-ben már tb. aljegyző, majd az 1896-iki tisztújítás al-
kalmából III-ad aljegyző lett és 1903 január 1-ig az
árvaszaknál dolgozott. A törvényhatóság 1902 dec.
23-án tartott közgyűlése II-od aljegyzővé választotta
és mint ilyen működött haláláig.

*Debrecsen sz. kir. város tisztikara a következő
gyászjelentést adta ki:*

Debreczen sz. kir. város tisztikara mély részvét-
tel tudatja dr. Tóby Elek városi jegyzőnek folyó
1907. évi szeptember 26-ik napján rövid, de súlyos
szenvedés után történt gyászos elhunytát.

A szeretett kartárs földi részei 1907. évi szept.
hó 28. napján, délelőtt 11 órakor, a Batthyány-utca
20. számú háznál tartandó gyászszertartás után he-
lyeztetnek örök nyugalomra.

Áldás legyen a kiváló kartárs és buzgó tiszt-
viselő emlékének.

A gyászoló család pedig így tudatja kartársunk
elhunytát:

Özv. dr. Boros Tóby Elekné, született Pusztay
Kata, valamint egyetlen fia, Gyuricza; valamint a
megboldogult testvérei: Boros Tóby István és neje
Kardos Ilona és gyermekei; Boros Tóby Juliánna és neje
Kardos Lajos és gyermekei; Boros Tóby József
és férje Szabó Lajos és gyermekei; Boros Tóby Róz-
sika és férje ifj. Kardos László és gyermeke; ugy-
Pusztay Sándor és neje Áron Ilona mint após és
anyós; Benédek Lajos és gyermekei; Pusztay Lajos,
sógorok, Fazekas Sándor és neje, Nagy Janka; Mar-
jay Péter és neje, Nagy Ida és gyermekei mély fájdal-
omtól megtört szívvel jelentik, hogy a felejtethetlen
jó férj, apa, testvér, vő, illetve rokon, dr. Boross
Tóby Elek, Debreczen sz. kir. város aljegyzője, éle-
tének 37-ik, boldog házasságának 4-ik évében, hosz-
szas szenvedés után a mai napon délután 2 óra-
kor történt gyászos elhunytát. A megboldogult hült
tetemei folyó évi szept. hó 28-ik. napján délelőtt 11
órákor fognak a Batthyány-utca 20. számú házunk-
tól, az ref. egyház szertartása szerint tartandó rövid ima
után, a Kossuth-utcai temetőben levő családi sírboltba
örök nyugalomra helyeztetni. Debreczen, 1907 szept.
26-án: Béke poraira!

Debreczen sz. kir. város kék-sárga szalagos di-
szes koszorút helyezett az elhunyt ravatalára ezen
felirással: Debreczen város tisztikara — szeretett kar-
társának részvétét fejezte ki a gyászoló család előtt.

A megboldogultat ma temették el. Végtiszessé-
gét ott láttuk városunk uri társaságát, élen West-
prémy Zoltán főispánnal, Kovács József polgármester-
rel. Megjelent a gyászos háznál az egész városi tanács

és tisztikar. Az egyházi szertartást Szele György ev.
ref. lelkész végezte, költői szépségben gazdag imában
bucsuatva el a korán kihűlt szívet. A gyászóknak
elhangzása után megindult a menet a temető felé. A
megnyílt sírnál a tisztikar nevében Koncz Ákos tb.
tanácsnok mondott beszédet, mely után a korán el-
hunyt porhüvelyét elhelyezték a családi sírboltba.

Nyugodjék békével, áldás emlékezetén.

Koncz Ákos bucsuztató beszéde körülbelül
így hangzott:

Szívünkben keserűséggel, lelkünkben a
mélységes gyász és igaz megilletődés, fájdalom
érzésével jöttünk el sírodhoz kedves
tisztársunk és jó barátunk: *Tóby Elek*, hogy
elbucsuozunk tőled, kit — midőn a végzet meg-
suhogtatta feletted fekete szárnyait, nem tu-
dott a továbbboldogságnak és munkaszertartó
életnek megmenteni a lelki élet hármias nagy-
hatalma: önfeláldozó hű hitvesed szerelme,
égo könnyei és a mindenható Istenhez kül-
dött forró imája.

Fáj a szívünk, ha kedves virágunk her-
vadását látjuk. Mély bánatba merülve állunk
egy gyermekbimbó hervadásánál. Könnyek
gyölemenek szívünkbe és szemünkbe egy-
iránt, midőn az élet és öregség nehéz ke-
resztje alatt lerokskadt, az élelgondok vihará-
tól megtépett porhüvelyt temetünk. Mert az
elmulás fájt és ennek a gondolata és látása
elmékedni tanít bennünket az örök törvény-
ről: a halálról.

Hygone telnek meg lelkünk keserűséggel,
midőn ifjkorod legszebb évében lettek rav-
atalra. Virágoztál és mi maradt életfájd
lombjából, virágaiból? Összeomlottál hirtelen,
váratlanul. Életfájdól nem maradt meg csak
az egyetlen kis virág, mely ma még piciny
szívvel fel sem tudja fogni, hogy mily gyász
borult ártatlan napjaira...

Nemes voltál és jó, megérdemeled kö-
nyeinkeket... Becsültünk és szeretünk éppen
ezen lelki tulajdonságaid révén... Szerény
völtál anélkül, hogy lelked függetlenségét fel-
áldozd volna... Jellemed erős volt, mint a
szikla, kedélyed verőfényes nap, minden ér-
zéssel való, színgiazság... Jó barát, ki lelkedbe
vetted tisztársaidat és akikkel a sors egy yo-
nalba állított fadarozni és dolgozni a kötele-
ségek útján. Családi otthonod öre és boldog-
sága, aki áldottad minden órában a gondviselést,
hogy neked már e földön megadta egy be-
csületes család apa minden örömét...

Összeomlott a boldogság, ledől a család
oszlopa és a boldogság, szentélyében kialudt
nemes szíved, kedves lelked még soká vilá-
gítani és melegíteni hivatott színes fénykéyje.

De kérdem: ki szállhat perbe, Uram, a te
akaratoddal, nincs tehát mit tennünk, mint
megnyugodni és sírodnál lehajított fővel imá-
kozni.

Most midőn az élet ösvényéről leszállított
vegyeted és az örökkévalóság kuszóbéhez
kísérünk tisztársaim nevében és megbízásából

bucsuzom töled. Meghatva bocsátunk az Örökkévalóhoz. Egyesítjük irántad érzett fájdalommal érzetünket itt maradt hű hitvéstársad égő könyveivel és kérjük a jó Istent, hogy adjon néked csöndes pihenést a feltámadás napugarás reggeléig.

Soha többé — mindörökké! A nagy költő egyik legszebb művének reifrénjével tesszük az anyaföldet kihűlt szivedre. Nem látjuk soha porhüvelyedet, de mindörökké megőrizzük emlékedet, s ha eljő az örök hajnal, újból találkozunk a megdicsőülés szép hazájában. Addig pedig nem leszel elfelejtve. Hű nő szerelme fog öröködni siri álmod felett, itt hagyott kis gyermekedet, életfájd egyetlen virágát jó édes anyja meg fogja tanítani, hogy imádkozzék érted és gondoljon rád kegyelettel, mi pedig tisztársaid nemes szivedet, jó lelkedet emlékeztetünkbe zárjuk mindörökké.

Áldás reád, Isten veled kedves tisztársunk, jó barátunk: *Töby Elek!*

— Egyházi törvények. Az 1904. évi november hó 10. megnyitott második budapesti országos református zsinat által alkotott s Ő Felsége legfelsőbb jóváhagyásával és megerősítésével 1907. február hó 14. elátott egyházi törvények példányonként 3 kor. 24 fillér (azaz három korona huszonegy fillér) beklődése mellett portómentesen megrendelhető Debreczenben (városház) Keresztessy István nyomdai művezető urnál, kit az egyetemes konvent a törvények hivatalos kiadású példányainak raktározásával és árusításával megbízott. Az ugyanott személyesen átvett példányokért csak 3 (három) korona fizetendő. Kelt Debreczenben (Hatvan-utca 3. sz.) 1907. szept. 1-én. Sass Béla, ref. theol. akad. tanár, zsinati jegyző.

— Elismerés Zilahynak. Míg városunk szünügyi bizottsága Zilahy Gyulának fel akarja mondani idő előtt a bérletet, Máramaros város elismeréssel nyilatkozik Zilahy ottani működéséről. Elismeréséről a következő írást kézbesítette az igazgatónak:

Kivonat

Máramarossziget rendezett tanácsa város szünügyi bizottságának 1907. évi szeptember hó 22-én tartott ülésének jegyzőkönyvéből.

Az ülésen jelen voltak: elnök Szöllőssy Anta kir. tanácsos, polgármester; tagok: Lator Sándor dr., Dobay Sándor, Papp Tibor dr., Kubek Elek, Kricsfalussy Sándor dr., Gergely György dr. és Zilahy Gyula szünigazgató.

Az ülés megnyitása után Zilahy Gyula szünigazgató ugy a maga, mint társulata nevében hálás köszönetet mond Máramarossziget város közönségének, a város tanácsának és a szünügyi bizottságnak azért a lelkes támogatásért, melyben a folyó évi szün évad alatt ugy a szintársulat, mint a szünigazgató részestül.

Szöllőssy Antal kir. tanácsos polgármester a város közönsége, a tanács és a szünügyi bizottság nevében a legteljesebb elismerésnek ad kifejezést a szintársulat működése felett a köszönetet mond a szünigazgatónak a város közönsége nevében sikerdus működéséért.

Azon őszinte óhajattal bucsuzik a szintársulat-tól és szünigazgatótól, hogy hasonló jó erőekkel a jövő évre visszaérkezzenek.

Indítványára a bizottság Zilahy Gyula szünigazgató és társulata működése felett teljes elismerését és köszönetét jegyzőkönyvileg megörökítette.

Ezen jegyzőkönyv-kivonat a debreczeni városi szünügyi bizottsággal és Zilahy Gyula szünigazgatóval közöltetni rendeltetett.

Kmf.

A másolat hiteléül:

Dr. Kricsfalussy Sándor,

b. jegyző.

— Kapunyitás. Zilahy Gyula, a városi színház igazgatója ma kezdi meg az előadások sorozatát. Üdvözöljük őt és társulatát a szezon első napján és kívánjuk, hogy művészi tudásával és művészi személyzetének rátermettségével kielégítthesse városunk közönségének igényeit. A mostani társulat minden tagját még nem ismerjük, de nincs okunk kételkedni, hogy az új tagok csak emelni fogják a színház művészi szintjét. Egyes határozatok ne kedvetlenítsék el az igazgatót, hanem inkább sarkalják arra, hogy ami a legjobb, azt adja a színházpártoló közönségnek. Az élet csak hangulat, a költő szerint és mint látni fogja az igazgató, ez a hangulat változni fog és javára fog kialakulni.

Olcsó kölcsön!

A mai nagy pénzdrágaságban, mikor a takarékpénztárak, bankok és szövetkezetek kölcsönt vagy egyáltalában nem, vagy csak igen nagy kamatra tudnak adni:

~ a legolcsóbb kölcsönt ~

Debreczen sz. kir. város Árvaszékénél lehet kapni a Gyámpénztárból.

A gyámpénztárnak egy millió korona kölcsönadható pénze van. Kölcsönt az Árvaszék ad házakra és földbirtokra a becsérték egy harmad részéig 6% kamatra, mely kamaton tul semmiféle kezelési vagy más jutalékot nem kell fizetni.

Felvilágosítást díjtalanul ad **dr. Dóczy Emil** árvaszéki ügyész. Piac-utca 7. sz. a. irodájában.

327. sz.
1907.

Árverési hirdetés.

Debreczen sz. kir. város tulajdonát képező Nagycseré Erdőséjében levő több mint 19,000 darab magának nyilvános: árverésen eladásra a városi Tanács által elrendeltetvén, ezen árverés megtartására 1907. év. október hó 4-dik napjának d. e. 10 órája a Városház nagytanácstermében tüzetik ki s arra venni szándékozók azon figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy az árverési feltételek a városi számvevőségnél hétköznapokon 9 órától 12 óráig megtekinthetők.

Debreczen, 1907. augusztus hó 22-én.

A városi tanács.